

Posudek na diplomovou práci Mgr. Martiny Novákové „Atribuční styly a jejich výzkum u osob s psychosomatickým onemocněním“

V teoretické části se autorka vyrovnává s nelehkým úkolem vymežit psychosomatické onemocnění jako takové. Naráží zde na jisté rozpory mezi psychologickým a medicínským pojetím i na terminologickou nejednotnost plynoucí z používání různých významově blízkých pojmů. Dalším komplikujícím momentem je různá etiologie tohoto onemocnění. Za podstatné ovšem považuji, že autorka se v závěru této pasáže jednoznačně hlásí k pojetí, se kterým potom dále pracuje i v empirické části. Velmi oceňuji, že vzhledem k rychlému nárůstu poznatků a změnám v pohledu na tuto problematiku čerpá autorka z převážně nové literatury.

Druhá pasáž teoretické části je věnována teorii atribuce a atribučním stylům. Tady se autorka nemůže vyhnout krátkému historickému exkurzu, aby pak navázala novějšími přístupy a hlavně provedla teoretickou analýzu i syntézu přístupů v nějaké míře blízkých či rozvíjejících původní Heiderovu koncepci atribuce. Z hlediska cílů a závěrů práce následuje nejdůležitější pasáž – prezentace dosavadních poznatků o atribuci příčin onemocnění obecně i speciálně u psychosomaticky nemocných. Autorce se podařilo vyhnout jednostranným výkladům (majícím často hluboké historické kořeny) a uvádí širokou škálu příčin, jež se vyskytují u pacientů v souvislosti s jejich hledáním příčin onemocnění.

Empirická část diplomové práce je zaměřena na ověření předpokladu, že se liší atribuční styly u zdravé populace a u diagnostikovaných psychosomaticky nemocných. Autorka formuluje pět výzkumných hypotéz, které mimo jiné předpokládají vyšší míru externality (podle Rottera), s ní spojenou vyšší tendenci k somatizaci, vyšší míru deprese a úzkostnosti apod. u psychosomaticky nemocných. Pro sběr dat použila Dotazník osobní příčinné orientace, Rotterovu škálu I-E a Dotazník SCL-90. Zkoumaný soubor tvořilo 39 zdravých osob a 45 psychosomaticky nemocných. Základní způsob zpracování dat spočíval ve statistickém porovnání skóre u zdravého a nemocného vzorku osob, ale také z hlediska pohlaví či vzdělání. Dále byly spočítány korelace mezi položkami v rámci jednotlivých metod i mezi metodami vzájemně ve vztahu k oběma částem zkoumaného souboru. Výsledky jsou uvedeny v desítkách komentovaných tabulek. Poněkud překvapivě se nepotvrdila hypotéza o převaze externalistů mezi psychosomatickými nemocnými (což autorka komentuje v diskusi), ostatní hypotézy byly buď alespoň částečně nebo zcela potvrzeny.

Na práci vyzvedávám promyšlenost její celkové koncepce, především korespondenci teoretické a empirické části, přesně vymezený cíl práce, který autorka důsledně naplňuje, přesné a úsporné vyjadřování, pečlivost a důkladnost statistického zpracování dat.

V neposlední řadě také využitelnost výsledků a závěrů v klinické praxi.

Závěr: Diplomová práce Mgr. Marty Novákové splňuje po všech stránkách požadavky na ni kladené, a proto ji doporučuji k obhajobě.

Navrhované hodnocení: výborně

Praha, 23. 8. 2011

Ivan Slaměník